

PHÁT BIỂU CẢM NGHĨ VỀ CÂU CA DAO

ANH ĐI ANH NHỚ QUÊ NHÀ – VĂN MẪU 7

Đề bài: Phát biểu cảm nghĩ về bài ca dao:

*Anh đi anh nhớ quê nhà,
Nhớ canh rau muống, nhớ cà dầm tương.
Nhớ ai dãi nắng dầm sương,
Nhớ ai tát nước bên đường hôm nao.*

Lập dàn ý

1. Mở bài

- Bài Anh đi anh nhớ quê nhà vốn là thơ của Á Nam Trần Tuấn Khải, sáng tác vào đầu thế kỉ XX, sau được dân gian hóa mà thành ca dao.
- Nội dung vừa là nỗi nhớ quê hương tha thiết, vừa là lời bày tỏ tình yêu đôi lứa.

2. Thân bài:

* Nội dung bài ca dao:

+ Cách hiểu thứ nhất: Nỗi nhớ quê hương của người đi xa:

- Nhân vật trữ tình (Anh) là người đang sống xa quê, da diết nhớ quê.
- Nỗi nhớ biểu hiện cụ thể qua: Nhớ canh rau muống, nhớ cà dầm tương, là những món ăn dân dã, quen thuộc hàng ngày của dân quê, gợi hình ảnh những bữa cơm gia đình sum vầy, đầm ấm và ước mong được trở lại quê hương.
- Nhớ người thân yêu: Nhớ ai dãi nắng dầm sương, Nhớ ai tát nước bên đường hôm nao. Đại từ phiếm chỉ ai, cấu trúc câu lặp bằng điệp từ đứng đầu: Nhớ ai... Nhớ ai mang đậm nét nghệ thuật dân gian của ca dao, đặc tả nỗi nhớ thương mộc mạc mà đậm thắm, sâu xa, gắn liền với cuộc sống lao động vất vả, lam lũ.

- Trong câu 4, ai có thể là người con gái mà chàng trai xa quê (Anh) đem lòng yêu mến. Hình ảnh tát nước bên đường gợi liên tưởng đến ý đó vì hay được nhắc đến trong ca dao (Hồi cô tát nước bên đàng, Sao cô múc ánh trăng vàng đổ đi?...)
- Tất cả các kỉ niệm thấm đượm ân tình của quê hương kết thành nỗi nhớ mênh mông trong lòng người xa xứ.

+ Cách hiểu thứ hai: Lời bày tỏ tình yêu:

- Nỗi nhớ nhà, nhớ quê được mượn làm cái cớ để dẫn dắt đến việc bày tỏ tình yêu với cô thôn nữ mà chàng trai thầm yêu trộm nhớ bấy lâu nhưng chưa có dịp ngỏ lời.
- Đại từ phiếm chỉ ai trong câu 3 và 4 hàm ý chỉ cô gái ấy.
- Câu 3 và 4 đặt nhân vật (ai) vào hoàn cảnh cụ thể là cuộc sống lao động vất vả (dãi nắng dầm sương) của nông dân ở quê nhà và cảnh tát nước bên đường hôm nao khắc sâu trong tâm tưởng người trai xa quê bởi đó là cái mốc khởi đầu cho tình yêu đôi lứa.
- Nỗi nhớ quê hương, nhớ người yêu hòa làm một nên càng da diết, khắc khoải.

3. Kết bài

- Bài ca dao chỉ có 4 câu với những hình ảnh mộc mạc, dân dã nhưng đã thể hiện sinh động tình cảm gắn bó tha thiết đối với quê hương nên tác động sâu xa tới tâm hồn người đọc.
- Phải thật sự yêu mến quê hương, đất nước thì tác giả mới sáng tác được bài ca dao bình dị và thấm thía như vậy.

Bài mẫu 1

Bài Anh đi anh nhớ quê nhà vốn là sáng tác của Á Nam Trần Tuấn Khải, một nhà thơ đầu thế kỉ XX ; sau này được dân gian hóa mà thành ca dao. Cả bài chỉ vền vẹn bốn câu, lời lẽ giản dị tưởng chừng dễ hiểu. Thế nhưng trong thực tế, đã có ít nhất hai cách hiểu khác nhau rõ rệt và cả hai cách hiểu đó đều có cơ sở và lí do tồn tại.

Cách hiểu thứ nhất nhấn mạnh vào nỗi nhớ quê nhà của người đã xa quê và coi chủ đề chính của bài ca dao là tình cảm gắn bó sâu nặng với quê hương. Cách hiểu thứ hai nhấn mạnh vào nỗi nhớ ai của người sắp ra đi và chủ đề chính của bài ca dao là lời bày tỏ tình yêu đôi lứa.

Về cách hiểu thứ nhất, người đi xa bộc lộ tình cảm của mình là dẫu sống nơi đất khách quê người nhưng lòng luôn hướng về quê nhà. Nhớ quê nhà là nhớ những gì quen thuộc trong cuộc sống nghèo khó nhưng đầy ắp nghĩa tình. Theo quy luật tâm lí thì quê hương càng trở nên đáng yêu, đáng nhớ hơn khi người ta sống xa quê.

Ta có cảm tưởng như bài ca dao là tiếng hát tâm tình tha thiết đối với quê hương của người lao động:

Anh đi anh nhớ quê nhà,

Nhớ canh rau muống nhớ cà dầm tương.

Nhớ ai dãi nắng dầm sương,

Nhớ ai tát nước bên đường hôm nao.

Bài ca dao mở đầu bằng đại từ anh, lấy anh làm chủ thể với mục đích tập trung tất cả ý tình vào đó: Anh đang sống xa nhà và anh nhớ quê nhà. Quê nhà không chỉ là đơn giản là quê và nhà mà nó còn mang ý nghĩa rộng hơn. Trong trái tim của mỗi chúng ta đều mang nặng tình quê ấy. Bởi vậy khi đi xa, nỗi nhớ càng thiết tha, sâu nặng:

Nhớ canh rau muống, nhớ cà dầm tương.

Đây là biểu hiện cụ thể của nỗi nhớ quê nhà. Cà dầm tương ăn với canh rau muống nấu của đồng là món ăn quen thuộc của nông dân đồng bằng Bắc Bộ. Xa quê, nhớ tới mùi vị của những món ăn dân dã ấy, lòng người xao xuyến biết bao và ước mong được trở về sum họp với gia đình lại càng thêm da diết. Quê nhà với muôn ngàn cái tưởng như tầm thường: cây đa, bến nước, con đò, giậu mùng tơi xanh, luống cải hoa vàng rung rinh trong gió xuân dịu dịu; tiếng sáo diều vi vu ngân nga lúc chiều về; hương lúa chín nồng nàn khi mùa tới... nhưng vẫn khiến người ta thương nhớ đến quặn lòng.

Hai câu thơ trên gợi ra một nỗi nhớ quê nhà thật mộc mạc mà đậm thắm, khó phai. Hai câu thơ tiếp theo là nỗi nhớ con người gắn bó với khung cảnh quê hương:

Nhớ ai dãi nắng dầm sương,

Nhớ ai tát nước bên đường hôm nao,

Người nông dân ngàn đời nay vẫn gắn liền với cuộc sống dãi nắng dầm sương, vất vả cực nhọc trăm bề. Nắng, sương thật sự thấm đượm những cuộc đời nghèo khó. Ông bà, cha mẹ ta tắm sương gội nắng để kiếm cho ta miếng cơm manh áo, để tạo cho ta thể xác, tâm hồn. Quê hương ấy, con người ấy hỏi làm sao khi xa cách, ta không thương, không nhớ?!

Đại từ phiếm chỉ ai trong câu thứ 3 có thể là kẻ này người nọ nhưng tất nhiên phải có quan hệ thân thiết với người đi xa. Còn ai trong câu thứ 4 thì chỉ có thể là người yêu. Chàng trai xa quê nhớ người yêu trong khung cảnh lao động quen thuộc: tát nước bên đường vào một sớm, một chiều hay một đêm trăng thanh nào đó... Tất cả các kỷ niệm về quê nhà sống dậy, kết thành một nỗi nhớ mênh mông.

Bài Anh đi anh nhớ là bài ca về tình quê hương, xứ sở. Yêu quê hương là tình cảm thiêng liêng của mỗi con người: Quê hương nếu ai không nhớ, Sẽ không lớn nổi thành người (Đỗ Trung Quân). Mỗi người chúng ta đều có một quê hương, nhưng trong thời đại mới, ý nghĩa của hai tiếng quê hương đã được mở rộng hơn nhiều : trên khắp mọi miền đất nước, ở đâu có cuộc sống nghĩa tình, ở đó là quê hương. Dù vậy, bài ca dao trên muôn đời vẫn là cung đàn dịu ngọt cho mọi tấm lòng thiết tha gắn bó với quê hương, xứ sở.

Về cách hiểu thứ hai nếu ta coi đại từ phiếm chỉ ai trong hai câu cuối của bài ca dao là người bạn tình của chàng trai thì nỗi nhớ quê nhà gắn liền với nỗi nhớ người yêu. Cả hai nỗi nhớ, đều chân thực, thiết tha. Đó là nội dung mà bài ca dao muốn bày tỏ và nếu coi bài thơ là lời tâm sự trước lúc đi xa của chàng trai với cô gái thì có một điểm đặc biệt đáng chú ý là chàng trai chưa xa mà đã nhớ. Dường như cô gái cũng thiết tha muốn biết khi xa quê chàng trai sẽ nhớ những gì và nhớ những ai. Bốn câu ca dao với năm từ nhớ liên tiếp cho thấy chàng trai vừa giải bày được lòng mình vừa đáp ứng nhu cầu của lòng bạn:

Anh đi anh nhớ quê nhà,

Ở câu thứ nhất, tuy nỗi nhớ còn chung chung, chưa cụ thể, nhưng cô gái cũng đã yên tâm và chừa chan hi vọng vì chàng trai xưng anh với cô rất ngọt ngào, thân thiết. Và lại, khi đi xa, chắc chắn chàng trai sẽ rất nhớ quê nhà, vì ở đó có cô gái mà anh thầm yêu mến.

Đến câu thứ hai: Nhớ canh rau muống, nhớ cà dầm tương thì chàng trai đã cụ thể hóa nỗi nhớ quê nhà ở câu thứ nhất một cách rất tự nhiên. Canh rau muống, cà dầm tương là những món ăn quen thuộc của người nghèo, mấy ai xa quê mà không thèm, không nhớ? Nhưng nhớ quê nhà không lẽ chỉ nhớ có thể thôi ư? Cô gái dõi theo lời chàng trai rồi hồi hộp lắng nghe và chờ đợi.

Sang câu thứ ba: Nhớ ai dãi nắng dầm sương, cô gái không thể không liên tưởng đến mình, nhưng chưa thể khẳng định chắc chắn, vì ở quê nhà có bao người dãi nắng dầm sương, chứ đâu phải riêng cô?

Cách nói của chàng trai như vậy là cách nói lấp lửng, vừa nói vừa thăm dò phản ứng của đối tượng, vừa kìm nén cảm xúc chất chứa trong lòng mình. Chỉ đến khi cảm thấy cô gái đã thuận tình, thuận ý, chàng trai mới dám thổ lộ một cách ý nhị và tình tứ:

Nhớ ai tát nước bên đường hôm nao.

Qua đó, chàng trai bày tỏ tình yêu với người bạn gái. Đôi trai gái đã để ý đến nhau từ lâu nhưng chưa một lần thổ lộ. Tình yêu của họ mới ở giai đoạn đầu ngượng ngùng khó nói. Giờ đây, khi sắp xa quê, chàng trai mới mạnh dạn gặp cô gái để giải bày tâm sự. Cách diễn đạt nỗi nhớ từ xa tới gần: Anh đi anh nhớ quê nhà; từ chung đến riêng: Nhớ canh rau muống, nhớ cà dầm tương; từ phiếm chỉ đến xác định: Nhớ ai dãi nắng dầm sương ! Nhớ

ai tát nước bên đường hôm nao. Đến đây thì cả ý lẫn tình đều rõ. Ai kia chính là cô gái siêng năng, thuần hậu, dãi nắng dầm sương, góp phần cùng bao người làm nên ý nghĩa cuộc sông của chốn quê nhà. Nếu anh xa quê, thì người mà anh nhớ nhất sẽ là em – bởi em đã hóa thân thành quê hương yêu dấu.

Tuy cuộc trò chuyện nhằm bày tỏ tình yêu nhưng chàng trai đã tránh không đụng chạm đến một từ yêu, thương nào mà tất cả những cảm xúc yêu thương đều dồn nén vào một từ nhớ. Từ nhớ được nhắc đi nhắc lại đến năm lần, mỗi lần một cung bậc, một nội dung khác nhau và càng về sau càng cụ thể hơn, da diết hơn.

Trong ca dao, nhất là ca dao tỏ tình, việc mượn cái này để nói cái kia, mượn nhớ nói yêu, mượn giận nói thương đã trở thành thông lệ quen thuộc. Mỗi cách hiểu như đã trình bày và phân tích ở trên đều có chỗ hợp lí và cái hay riêng của nó.

Bài ca dao chỉ có 4 câu nhưng nhờ những hình ảnh tưởng chừng bình thường nhưng tiêu biểu, chọn lọc mà nói lên được tình cảm lớn, tác động sâu xa đến tâm hồn người nghe. Phải thực sự yêu quê, phải là người lao động gắn bó sâu sắc với cuộc sống ở làng quê mới sáng tạo ra được một bài ca bình dị mà tuyệt vời như vậy.

Bài mẫu 2

Ca dao tục ngữ nằm trong kho tàng dân gian nước ta. Nó phản ánh ước mơ, những nỗi niềm sâu xa, những tâm tư tình cảm của những người nông dân thời xưa. Ca dao, tục ngữ thường được viết theo thể thơ lục bát vô cùng dễ đọc, dễ nhớ và dễ thuộc, nên được người dân nước ta yêu thích vô cùng.

Bài ca dao “Anh đi anh nhớ quê nhà” là một bài ca dao ít ỏi mà có tên tác giả sáng tác đó chính là Á Nam Trần Tuấn Khải. Bài thơ này được ông sáng tác đầu thế kỷ XX đã để lại nhiều ấn tượng sâu sắc của người dân lúc đó, và nó vẫn được yêu thích cho tới mãi bây giờ

Cả bài thơ chỉ có vẹn vẹn bốn câu thơ. Nội dung chủ yếu thể hiện sự tương tư nhớ thương của người con trai đối với người con gái mình yêu thương, đối với quê hương thân yêu, khi phải xa quê hương của mình.

Người con trai khi đi xa quê, mới thấy nhớ tới món ăn truyền thống, tuy không phải sơn hà hải vị, chỉ là những món ăn nghèo nàn nhưng chứa chan tình cảm của những người thân thương nơi quê nhà. Người con trai cảm thấy nhớ người phụ nữ của đời mình, với hình ảnh quen thuộc, gần gũi là hình ảnh người phụ nữ của mình phải chịu nắng dầm sương dãi nắng.

Anh đi anh nhớ quê nhà,

Nhớ canh rau muống nhớ cà dầm tương.

Hình ảnh món canh rau muống, nấu chua ăn với những quả cà pháo chấm với tương bần do chính tay người mẹ người vợ nấu. Nó chính là những món ăn gắn bó, truyền thống chỉ có ở những con người Việt Nam. Món ăn cổ truyền này chính là một phần linh hồn của dân tộc ta.

Người con trai khi sống cảnh xa quê, xa nhà, khi hoàng hôn buông xuống nhìn thấy những ánh đèn sáng lên bên những gia đình mà người thân sum vầy bên nhau. Trong lòng người con trai chợt nhói lên nỗi nhớ tới gia đình mình, với những bữa cơm giản dị, đầm ấm chứa chan tình cảm yêu thương. Tuy nghèo về vật chất nhưng giàu có tâm hồn.

Trong hai câu thơ tiếp theo người con trai thể hiện nỗi nhớ nhung của mình với người con gái mình thương yêu:

Nhớ ai dải nắng dầm sương,

Nhớ ai tát nước bên đường hôm nao

Trong hai câu thơ này ta thấy hình ảnh người con gái hiện lên tần tảo, khuya sớm vất vả, một nắng hai sương. Thể hiện cho hình ảnh của người con gái cần cù chăm chỉ lao động. Thể hiện cho vẻ đẹp tâm hồn cao quý.

Người phụ nữ đó đẹp trong sự lam lũ của mình. Người phụ nữ chịu khó thương chồng thương con, mà không kể nhọc nhằn mưa nắng, ngày đêm chăm chỉ làm việc, tạo ra thật nhiều của cải vật chất để người đàn ông của gia đình, người chồng yên tâm lên đường đi xa học hành, làm ăn.

Hình ảnh người phụ nữ trở nên đẹp hơn bao giờ hết, bởi người phụ nữ đẹp nhất là khi họ hy sinh vì người khác. Người phụ nữ đẹp bởi trong tim người đàn ông luôn chứa hình bóng họ với những yêu thương, trân trọng. Người đàn ông luôn cảm thấy biết ơn sự hy sinh thầm lặng của người phụ nữ của mình.

Hình ảnh người con gái tát nước bên đường là hình ảnh vô cùng quen thuộc của những cô gái Bắc Bộ, khi mùa vụ tới. Hình ảnh này gợi lên trong lòng người nghe, người đọc nhiều cảm xúc thân thương, gần gũi, yêu mến hơn những hy sinh vất vả của những người mẹ, người chị đã phải trải qua.

Bài ca dao để lại những ấn tượng vô cùng sâu sắc khiến người đọc thấm thía, về những tình cảm gắn bó, với gia đình yêu thương. Nó thể hiện nỗi nhớ nhung của người đi xa dành cho những người ở lại quê nhà.